

Valašský soubor

KAŠAVA

81. beseda u cimbálu

Lukov 22. října 2016

*Pěsničky z Jasenné
aneb*

*Z valašské hudební pokladnice
Anny Kutějové*

VS Kašava v pořadu TV NOE „U NÁS aneb od cimbálu o lidové kultuře“ (14. 5. 2016)

CM Kašava s primášem Petrem Králem

Kdy jsem poprvé slyšel jméno Anna Kutějová? Bylo to tuším v roce 1988 na tomto místě, tedy na lukovské besedě u cimbálu. Jan Rokyta starší tehdy na oslavu svých padesátin přivezl kromě „své“ CM Technik a sólistů i řadu dalších vynikajících interpretů z Moravy i ze Slovenska. Přílohou programového sborníku byl tehdy zpěvník s názvem „Pěsničky z Jasennej, jak je zpívala Anna Kutějová, roz. Rokytová (1893–1964) a od ní zapsal Jan Rokyta“. Při znám se dobrovolně, že mi z té doby zůstaly daleko více v paměti ty úžasné muzikantské výkony než tento útlý zpěvník.

Po více než čtvrtstoletí se najednou jméno Anna Kutějová v Lukově objevuje podruhé a tentokrát daleko silněji. Když nás asi před rokem oslovil Jan Rokyta mladší a nabídl nám spolupráci na programu „Pěsničky z Jasenné“, málokdo z nás kašavských muzikantů tušil, jak krásný a zajímavý počín to nakonec bude.

Začalo to celé na podzim roku 2015 ve vsetínském Lidovém domě na výročním koncertu folklorního souboru Portáš. Právě zde bylo poprvé představeno veřejnosti nové CD pod názvem Pěsničky z Jasenné. Byla to vlastně reedice gramofonové desky z roku 1990 doplněná o novější snímky, vše v interpretaci Jana Rokyty st., CM Technik a sólistů Jarmily Šulákové a Josefa Laži. K tomuto nosiči před více než měsícem přibyla i kniha pamětí Anny Kutějové Vzpomínky z Jasenné, která byla představena v pořadu TV NOE dne 8. 9. 2016. A tak děkujeme za tu vzácnou příležitost u toho být, hrát a zpívat, a tím, takto po svém, přispět ke znovuoobjevení odkazu této vynikající nositelky folklorních tradic.

Dnešní beseda přináší to nejlepší z obou zmiňovaných pořadů a ještě něco navíc. Jako vždy se dnes večer budeme snažit nejen Vás pobavit, ale také zprostředkovat Vám bohatství a krásu lidových tradic.

Petr Král

Anna Kutějová, rozená Rokytová (1893–1964)

Zpěvačka lidových písní, vypravěčka a významná osobnost folklorního hnutí Valašska. S výjimkou krátkého pobytu *na službě* ve Vídni prožila celý život v rodné Jasenné. V průběhu první poloviny 20. století se zde výraznou měrou podílela na kulturní a osvětové činnosti. Spoluzakládala místní organizaci Sokola, byla aktivní členkou ochotnického divadelního spolku a valašského krúžku (později souboru lidových písní a tanců).

Snaha uchovat povědomí o tradiční kultuře Jasenné ji vedla k výrobě krojových součástek, ale také k rekonstrukci a prezentaci lidových tanců i některých zvyků, obyčejů a obřadů, které byly v minulosti v obci živé. Když v roce 1953 zapisoval v Jasenné svatební písně sběratel Radoslav Kubáník, věnoval Anně Kutějové drobnou glosu: „*Působila velmi rozsápně a projevila velmi vytríbený smysl pro spravedlnost. Nezdá se býti konservativní. Byla častým hostem na svatbách a zná prý hodně svatebních písní, jaké sme co živi nečuli.*“

Anna Kutějová si v paměti uchovala přes 450 lidových písní, které písemně zachytil její synovec, hudebník a rozhlasový redaktor Jan Rokyta (1938–2012). Na základě pořízených záznamů vydala v roce 1990 CM Technik gramofonovou desku *Z písněové pokladnice Anny Kutějové*, jejímž prostřednictvím se posluchačům dostalo alespoň drobného nahlédnutí do hudebního světa Jasenné a zpěvačky Anny Kutějové. Jan Rokyta tehdy k její osobě poznamenal: „*Jestliže etnografové a etnomuzikologové označují osobnosti typu Anny Kutějové souslovím ,významný nositel tradice’, pak se domnívám, že jenom stěžít postihne tento výraz její celoživotní dílo; dílo inspirované rodnou dědinou a téže dědině naší ,tetičku Kutějovou’ s láskou oplácené. Věděla už tenkrát, že dávat je víc, než brát; a nejenom věděla – také tak žila. Sedávali jsme spolu u ní v kuchyni; zpívala – jak lehce, samozřejmě a neomylně! – a já ukládal do paměti; a do paměti takového šestnáctiletého valašského ogara se toho vejde pozhnaně, když se chce. Tetička dobře věděla – a tak, srdcem cítila – že stejně, jako svého písňového pokladu nabyla, jej má opět předat dál; a cti být dalším z článků tohoto lidského i písňového řetězu se dostalo právě mně. Mezi poválečnými vesnickými ,valašskými krúžky’ patřil ten jasenský k dobrým a pracovitým; při nácviu i vystoupeních byla ruka tetičky Kutějové – přísná a laskavá – nepostradatelná.*

A tak se ten její úkol snažím jak nejlépe plnit; snažím se dát jejím písničkám možnost dlouhého žití. Dělán všechno proto, aby měly dost živé vody ze srdcí zpěváků – aj těch ,velkých’, kteří zpívají na této desce, ale také Vás, posluchačů. Písničky Vám to všem bohatě

oplatí – to věřte; dají za Vaše zpívání pocit krásy nejčistší, radosti nejlidštější. Takovou radost by určitě měla i tetička Kutějová sama.“

V roce 2015 se původní nahrávka dočkala nového rozšířeného vydání pod názvem *Pěsničky z Jasenné – z valašské hudební pokladnice Anny Kutějové-Rokytové.*

Vedle bohatého písňového repertoáru však zanechala Anna Kutějová svým blízkým a všem zájemcům o tradiční kulturu i jiné jedinečné svědectví – vzpomínky sepsané v letech 1958–1963. Jejich prostřednictvím se můžeme pomyslně navrátit do Jasenné na přelomu 19. a 20. století a spolu s autorkou prožívat dny všední i sváteční, chvíle naplněné povinnostmi a prací, ale také zábavou a slavnostními okamžiky. Ačkoliv se Anna Kutějová ve svých zápiscích navrácí do dětství a času dospívání, není to pohled nijak idealizovaný a černo-bílý. Hodnota jejího svědectví spočívá v reálném zachycení poměrů panujících v rodině, na hospodářství a v celé vesnici. Absence jakéhokoli sentimentu o to více odkrývá podstatu a „syrovost“ každodenního života valašského vesnického společenství na prahu moderní doby.

Přijměte proto pozvání do Jasenné na sklonku 19. a počátku 20. století a poznávejme v doprovodu Anny Kutějové, čím žili, jak pracovali a čím se bavili zdejší obyvatelé...

Daniel Drápala (2016)

Z valašské hudební pokladnice Anny Kutějové

Upřímně řečeno, zdaleka nejsem rozhodný, či váhavý typ; vždycky se ale ocitám v rozpacích, mám-li odpovědět na otázku, kterou že to písničku mám ze všech nejraději. To bych, pravda, vědět měl, jsa na to dostatečně zralý věkem, zkušenostmi, i délkou řekněme „folklorní služby“ muzikantské, kapelnické, upravovatelské a skladatelské, i konec konců té rozhlasové, coby redaktor a režisér.

Inu, přesto na tuto otázku dokonale odpovědět neumím – o jedné jediné písničce nevím.

Jistě – tu a tam si na člověka některá z písniček „sedne“; neodbytně, od rána do večera i od večera do rána bzučí jako ten pohádkový Paleček ve volském uchu; provází nás na místa nejsoukromější, do situací, které absolutně vylučují přítomnost kohokoliv třetího, či dokonce druhého. Následuje ostrý stříh – a opakuje se totéž s JINOU písničkou, s ještě naléhavějším bzučením a možno-li – bzučíme s sebou – tedy vlastně s písničkou. A přijde další stříh... Anebo vzlétne tu a tam jakási písňová létavice, která – jsa vypuštěna populárním zpěvákem – jasně zavrčí, proletí naším soukromým vesmírem a zanikne se svou nádherou dočasností v galaxiích, rozkládajících se zcela mimo naši paměť.

A přece – každý z nás v sobě nosí písničky, které se naučil, které zná **od někoho**, které mu **někdo** zpíval. **Někdo** výsostně živý a skutečný, zpěvák – nebo ještě lépe – zpěvák **učitel**.

„Naučila sem sa zpívat od tatínka a od maměnky; obá zpívali pěkně, velice zpěvní byli. Od rána božího sa zpívalo – aj pobožné, aj světské – jak sa z huby sméklo. Tož tak sem v tom aj růstla.“

Snad už před námi vyvstává podoba mé zpěvačky-učitelky; a věru, učitelky nad jiné znamenité a převýborné.

Tetiččin repertoárový fond je pravdivý: totiž – „velcí“ sběratelé jako František Sušil či František Bartoš, ale i regionálnější vizovický Eduard Peck – se v 19. století Jasenné vyhnuli... Ale – ještě v polovině padesátých let jsou nápevné varianty jasenských písní v podání Anny Kutějové výrazně shodné se zápisy Bartošovými (1901 ze sousedního Ubla) a zejména Peckovými (1884 ze sousední Všeminy i ze samotných Vizovic). Je to významné svědectví uvědomělého pěstování a rozvíjení zpěvnosti, svědectví vkusu a schopnosti rozlišit zrno od plev, a tak svědectví lásky a laskavosti řady generací k sobě navzájem. A tak tedy jsou ty jasenské písničky a tance na světě.

„Já sem vám mívala propocené ty leknice aj vrchnicu, co sem tancovala o dušu; a celú noc sme si, my cérky, nesedly! Nigdy sme si nesedly, aby sme nebyly požmané [pomačkané]! Byla sem já tanečnica na slovo vzatá!“ (A. K., 1960)

„To je vám taká krása, jak ti Valaši uměli všecko zhudebnit – gdejakú cestu, gdejaký chrást, gdejakú mezu, gdejaký kopeček, gdejakú dolinku – všecko !!!“ (A.K.1961)

Takže už navždy budu vědět, že to nejmilejší je právě to „VŠECKO“ mé milé tetičky Anny a že právě za tohle „VŠECKO“ jí nemohu být nikdy dost vděčný.

Jan Rokyta st. (1990)

Z valašské hudební pokladnice Anny Kutějové (dodatek v plynutí času...)

Rovné čtvrtstoletí uplynulo od moudrých, citlivých a osobních řádků našeho otce Jana Rokyty (1938–2012). Ve vědomí „velkého a užitečného úkolu“ se po pětadvaceti letech jmeme přikovat další generační článek lidského písňového řetězu a prodloužit tak jasenským písničkářům a tanečnicím život i v novém miléniu. Spolu s našim otcem tak v plynutí času upozorňujeme a „včíl už za něj“ váženému posluchači a divákovi představujeme jasenské písně taneční, mezi nimiž významem vynikají nápěvy k párovému tanci točená, ale i místní autochtonní podoba figurální šotyšky, tak jak ji v Jasenné hrávala dechová kapela našeho staříčka Karla Rokyty (1900–1972). Velmi hodnotné jsou však rovněž popěvky milostné a svatební. Je jich celá řada, jedna hezčí než druhá, radost si je zazpívat či zahrát... Inu, leckterý Rothschild či Rockefeller by nám mohli závidět, kterak se místo úzkostlivého pozorování burzovních čísel za desetinnou čárkou nadšeně „brodíme“ rodinným písňovým bohatstvím...

Valašský hudební odkaz Anny Kutějové-Rokytové je zde, aby přičiněním dalších generací vzbuzoval i po letech pocit krásy nejčistší a radosti nejlidštější... Ať rozsévá do duší potěchu a kouzlí na tvářích úsměv!

Jan Rokyta ml. – Pavel Rokyta (2015)

Program

1. Hanácká z Vizovic VS Kašava
2. Písně z Vizovska CM Kašava
3. Jasenská šotyška VS Portáš, CM Kašava
4. Hore dědinú CM Kašava,
zpěv Pavel Ptáček, Petr Král
5. Co moja Terézka doma dělá zpěv Josef Laža (audiozáznam)
6. Hudecké z Vizovska CM Kašava
7. Tobě dobře a mi zle CM Kašava, zpěv Lenka Mrlinová
8. Mašinový VS Portáš, CM Kašava
9. Těžko je tom kameňu zpěv Klára Obručová,
cimbál Jan Rokyta
10. Kulovatěj tváře byla CM Kašava, zpěv Jan Czirok
11. Formanské točené VS Kašava
12. Svatební z Vizovska CM Kašava, všichni sólisté
13. Jasenské točené VS Portáš, CM Kašava

Úvodní slovo Jana Pluhařová, pořadem provází Jan Rokyta

Změna programu vyhrazena!

Účinkují

Etnolog **Daniel Drápala**

CM Kašava s primášem **Petrem Králem**

Pěvečtí sólisté: **Lenka Mrlinová, Klára Obručová, Jan Czirok, Pavel Ptáček**

Valašský soubor Portáš

Organizační vedoucí: **Stanislav Mikuláščík**

Choreograf: **Eva Kovářová**

Valašský soubor Kašava

Umělecká vedoucí: **Lucie Uhlíková**

Vedoucí taneční složky: **Ondřej Pavliščík**

Vedoucí dívčího pěveckého sboru a CM VS Kašava: **Petra Pavliščíková**

Primáška CM VS Kašava: **Kateřina Dlabajová**

Program připravili

Autor a režie: **Jan Rokyta**

Spolupráce: **Eva Kovářová, Petr Král**

Produkce: **VS Kašava a Mladá Kašava**

Zvuk a světla: **Marcel Rech, Alois Kopřiva**

Prosíme diváky sedící na tanečním parketu, aby si laskavě po skončení programu odnesli židle ke svým stolům.

Po dobu trvání programu je bufet uzavřen.

Prosíme vážené hosty, aby jako kuřárny využívali výhradně vstupní „mezidveří“.

Akci podpořilo statutární město Zlín a Zlínský kraj.

Zveme Vás na akce Kašavy v sezóně 2016/2017

10. prosince 2016, 19.30, Lukov, 82. beseda u cimbálu

11. prosince 2016, 16.00, evangelický kostel Jasenná, Vánoční koncert Kašavy

24. prosince 2016, 22.00, náměstí Míru ve Zlíně, Štědrovečerní zpívání

29. prosince 2016, 16.00, kostel Jižní Svahy, Zlín, Vánoční koncert Kašavy

29. prosince 2016, 18.30, kostel, Štípa, Vánoční koncert Kašavy

4. února 2017, 19.30, Lukov, 46. valašský bál

Klub přátel Kašavy

Jestliže jste pravidelnými návštěvníky akcí Kašavy, ve Vašem kulturním kalendáři určitě nikdy nechybí dvě besedy u cimbálu, valašský bál, besídka dětských folklorních kroužků a naše další akce. Staňte se členy Klubu přátel Kašavy a budete moci využívat těchto výhod:

- koupě až šesti vstupenek se slevou 20 %,
- zaslání pozvánek na akce Kašavy,
- prémie při návštěvě lukovských akcí: dnes litr vína za polovinu ceny,
- sleva na nákup ve vybraných obchodech: Pánská móda Sýkora – 20% sleva, kavárna-vinotéka BALKAN EXPRESS – 5% sleva na víno, 15% sleva na útratu v kavárně.

Členem Klubu přátel Kašavy se můžete stát vždy na dvě sezóny, slevy tedy můžete využít na šesti akcích. Stačí zaplatit pouhých 200 Kč a vyplnit lístek s údaji pro zaslání pozvánky. Prémie je vyhlašována na každou lukovskou akci, tedy besedy u cimbálu a bál. Tou dnešní jsou **litr vína za polovinu ceny**.

Členství v klubu si můžete založit na některé lukovské akci Kašavy, nebo nám můžete zavolat, či poslat e-mail na adresu info@soubor-kasava.cz.

Klára Obručová-Blažková (*1986)

vyštudovala etnologii a management v kultuře na Masarykově univerzitě v Brně. Počátky její pěvecké kariéry jsou spjaty s účastí celostátní soutěže dětských interpretů lidových písní Zpěváček v roce 2002. Právě díky této soutěži se jí dostalo příležitosti zaspívat si s Vojenským uměleckým souborem Ondráš z Brna, s Orchestrem lidových nástrojů Rádio Bratislava (OLUN) a s ostravskou CM Technik Jana Rokyty st. Následovala spolupráce se Zdeňkem Kašparem (CM Jasénka), s rožnovskou CM Soláň, s Valašským orchestrem lidových nástrojů (VOLN) a s CM Kotár. Od roku 2007 je Klára Blažková kmenovou sólistkou Brněnského rozhlasového orchestru lidových nástrojů (BROLN). Kromě lidové písně se věnuje také jazzu. Od roku 2005 je zpěvačkou vsetínské jazzové formace JazzHec & vocal v čele s kapelníkem Jaromírem Bazelem ml. Na svém kontě má tři sólové kompaktní disky – *Laštověnka lítá* (2007) a *BROLN uvádí Kláru Blažkovou a její přátele* (2010) a *V klíně rodných hor* (2016).

V současnosti Klára pracuje na pozici PR Manager a produkční Domu kultury Vsetín a je členkou přípravného týmu Mezinárodního hudebního festivalu MUSICA PURA v Ostravě, podílí se na tvorbě a realizaci folklorních programů a poskytuje konzultace či hlasovou přípravu v oblasti lidového zpěvu.

Jan Rokyta (*1969)

je absolventem bratislavské konzervatoře ve hře na cimbal a amsterodamské konzervatoře ve hře na zobcovou flétnu. Svou kariéru zahájil v ostravské CM Technik, v letech 1988–1992 byl stálým hostem BROLNu a OLUNu. V oblasti soudobé vážné hudby spolupracoval se Symfonickým

orchestrem bratislavského rozhlasu a později v Nizozemí s ASKO-Schönberg ensemble, Nederlands Blazers ensemble, Het Nieuw ensemble, Concertgebouworkest či Rozhlasovou komorní filharmonií. V poslední době je rovněž častým hostem symfonických a komorních orchestrů v Německu a Rakousku. Bohaté zkušenosti v oblasti lidové hudby různých národů získal v orchestru Mezinárodního folklorního divadla v Amsterdamu, kde působil v letech 1995–2002 jako instrumentální sólista a hudební realizátor a v sezoně 2007–2008 jako hudební ředitel. Spolupráce se židovskou zpěvačkou Shurou Lipovskyy byla v roce 2004 korunována účastí na mezinárodních festivalech židovské hudby v Krakově, Weimaru a Amsterdamu.

Spolu s manželkou Liselotte Rokyta vytvořil Jan Rokyta netradiční nástrojové spojení Panovy flétny a cimbálu. Jejich koncertní program obsahuje jak folklorní hudbu východní Evropy, tak i transkripcce a původní skladby pro Panovu flétnu a cimbál.

Jan Rokyta je externím hudebním redaktorem Českého rozhlasu, pro jehož ostravskou regionální stanici připravuje folklorní pořady *Zazpívejte si s námi* a *Píseň domova*, pro celostátní vysílání na vlnách ČRo2 pak pravidelnou nedělní půlhodinku pod názvem *Folklorní notování*. Je rovněž dramaturgem, producentem a moderátorem pravidelného koncertního cyklu *Zpěvem k srdci*, ve kterém dává hudební slovo folklorním i nadžánrovým souborům a sólistům z České republiky i ze zahraničí. Působí také jako umělecký ředitel Mezinárodního folklorního festivalu MUSICA PURA, jehož první ročník proběhl v roce 2015. Festival se koná každoročně v Ostravě a přináší posluchačům hudební projekty, které se vždy nějakým způsobem dotýkají lidového umění.

Pavel Ptáček (*1958)

působil dlouhá léta jako sólový tanečník vsetínského souboru Jasénka, kde se pravidelně prosazoval i jako zpěvák. V devadesátých letech se stal sólovým zpěvákem a kmenový členem rožnovské CM Soláň, se kterou natočil celou řadu valašských písniček jednak v úpravě sourozenců Moniky a Martina Kovářových, jednak ve zpracování Jana Rokyty st. (z repertoáru valašské zpěvácké legendy Josefa Laži a CM Technik). S posledně jmenovanou ostravskou cimbálovou muzikou působil pravidelně v letech 2000–2010, jeho

mimořádně úspěšným číslem byla mj. tanečně-pěvecká sada písní k tanci zvtány z Velkých Karlovic. V posledních letech vystupuje Pavel Ptáček sólově s Brněnským rozhlasovým orchestrem lidových nástrojů, s CM Jasénka a CM Kašava. Bez nadsázky lze říct, že v současné době patří k nejvýraznějším reprezentantům mužského lidového zpěvu na Valašsku.

Valašský soubor písní a tanců Portáš (Jasenná)

vznikl v roce 1985 a jeho tehdejším zřizovatelem bylo JZD Podhájí. Jméno souboru je odvozeno od sochy portášského poručíka, která je dominantou obce Jasenná. Od roku 1996 kolektiv pracoval jako samostatné občanské sdružení, od roku 2014 funguje jako spolek. V současné době sdružuje 31 členů.

Podnětem vzniku souboru byl úspěch vánočních besed u cimbálu, které se konaly v letech 1983 a 1984. První veřejnou prezentací bylo již v únoru 1985 krátké předtančení na valašském bále ve Vizovicích. Od té doby následovalo dalších téměř 300 vy-

stoupení v České republice i v dalších jedenácti státech Evropy. Soubor pravidelně pořádá besedy u cimbálu, folklorní odpoledne, kácení máje a valašské bály. V roce 2005 obnovil podle zápisů Anny Kutějové-Rokytové jasenské hody s voděním barana.

Umělecká úroveň souboru je spojena především se jmény uměleckých vedoucích a choreografů Josefa Londy, Evy Kovářové a Stanislava Mikulášťka, s kolektivem spolupracovala ale celá řada výrazných osobností folklorního hnutí: Zdenka Jelínková, Jan Rokyta, Libuše a Jiří Perůtkovi, Pavel Malík, Michal Mynář, v neposlední řadě také Věra a Zdeněk Rokytovi.

Taneční složka souboru Portáš během uplynulých let postupně spolupracovala s CM Vsacan, s vlastní CM Portáš, s CM Pláňava z Otrokovic, příležitostně pak s ostravskou CM Technik Ostrava a v poslední době i s CM Kašava. Od roku 1995 je stálou doprovodnou muzikou souboru CM Vizovský Juráš s uměleckým vedoucím Daliborem Bambuchem a primáškou Pavlou Masaříkovou.

zlín.

Zlínský kraj

MINISTERSTVO
KULTURY

Obec Kašava

Obec Lukov

Město Fryšták

Mediální partneři:

emersion
software

Autobusová doprava
Josef Dubovský

PODHORAN LUKOV a.s.

Kašava tančí, zpívá a hraje... už 45 let – Městské divadlo Zlín (17. 4. 2016)

VS Kašava – vystoupení v Rožnově u příležitosti 45. výročí souboru (10. 7. 2016)

Roubené stavby v Jasenné, kresba Karel Langer.

Programový sborník 81. besedy u cimbálu Valašského souboru Kašava

Redakce: Lucie Uhlíková, Petr Král, Jan Rokyta, Petr Zbránek

Fotografie: archiv VS Kašava, archivy účinkujících

Vydal: Valašský soubor Kašava, z. s., Zlín 2016

www.soubor-kasava.cz, info@soubor-kasava.cz

Tisk: Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy Zlín, polygrafické obory

Odjezdy autobusů

0.15 Lukov – Štípa – Jižní Svahy – ZUŠ Štefánikova – nemocnice – Vysoká mez

1.30 Lukov – Fryšták – Jižní Svahy – ZUŠ Štefánikova – nemocnice – Vysoká mez